

HEILIGE WEEK

Kerken blijven leeg terwijl relispektakel The Passion miljoenen tv-kijkers trekt: wie kent nog de betekenis van Pasen?

Bron: dagblad De Limburger (online) 16 april 2025 door Roel Wiche

The Passion op Witte Donderdag in 2021 op het Munsterplein in Roermond. Het religieuze spektakelstuk trekt elk jaar miljoenen tv-kijkers. © John Peters

Witte Donderdag, Goede Vrijdag, Stille Zaterdag, paaszondag: in een eeuwenoud ritme volgen de belangrijkste dagen van het christelijk jaar elkaar op. Maar hoeveel mensen kennen tegenwoordig nog de betekenis daarvan? En waarom blijven de kerken in deze 'Heilige Week' grotendeels leeg, terwijl een relispektakel als The Passion miljoenen tv-kijkers trekt?

WITTE DONDERDAG: HET LAATSTE AVONDMAAL

Dit is de dag waarop Het Laatste Avondmaal van Christus met zijn twaalf apostelen wordt herdacht. Tijdens de maaltijd voorspelt Jezus dat hij door één van hen zal worden verraden, waarmee hij op Judas doelt. Een bijbels tafereel vol dramatiek dat al eeuwenlang, tot op de dag van vandaag, kunstenaars inspireert en intrigeert. Van de wereldberoemde muurschildering van Leonardo da Vinci in Milaan tot de spraakmakende scène tijdens de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Parijs, uitgebeeld door dragqueens.

Naast het Laatste Avondmaal wordt ook de voetwassing van Jezus bij de apostelen herdacht. Dit ritueel, een oefening in nederigheid, wordt tijdens de kerkdienst door de

priester herhaald. Witte Donderdag verwijst enerzijds naar de kleur die staat voor zuiverheid, anderzijds naar de witte doeken waarmee kruisbeelden op deze dag bedekt worden.

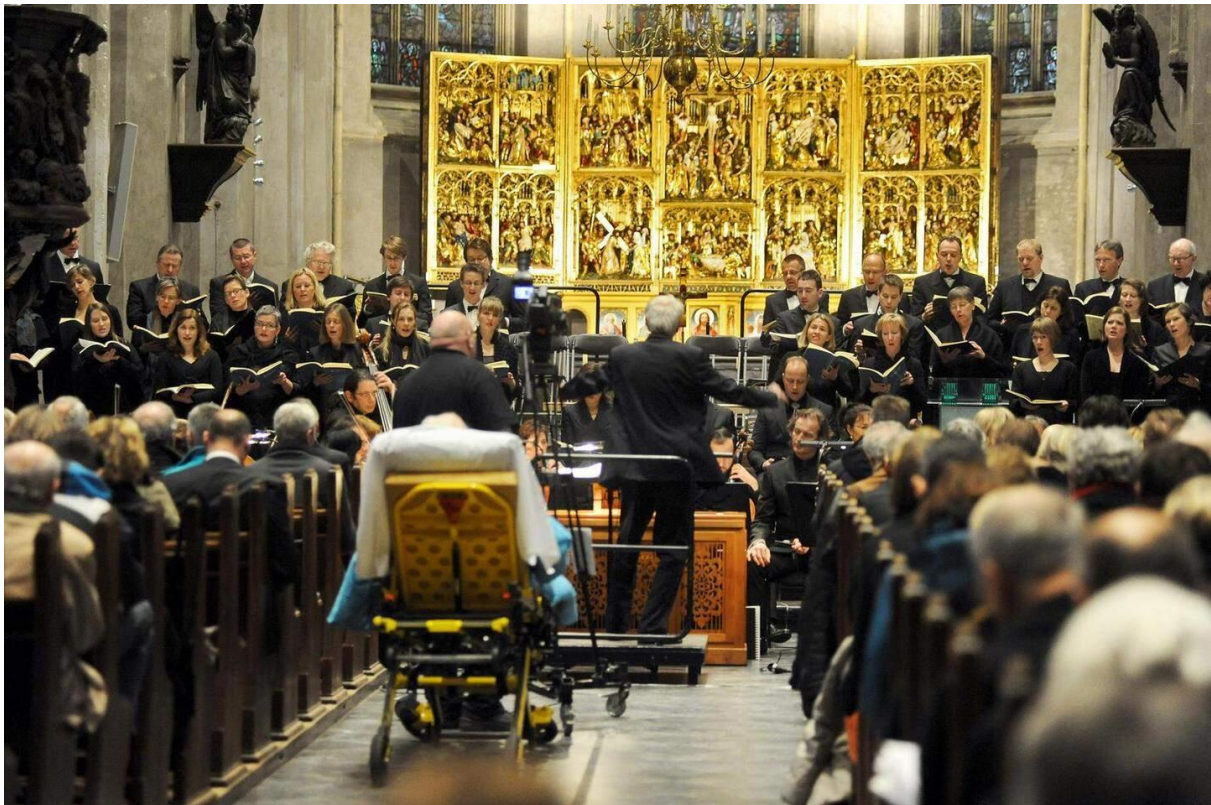

Kapelaan Arockia Austin van de Maastrichtse wijk Wittevrouweveld wast op Witte Donderdag 2023 de voeten van zijn parochianen. © Marcel van Hoorn

Waar de kerkbanken op Witte Donderdag nog amper gevuld zijn, trekt *The Passion* dezelfde avond miljoenen tv-kijkers. Dit jaar vindt het relispektakel plaats in Terneuzen. Eén keer was het in Limburg: tijdens coronatijd in Roermond (2021). De hoge kijkcijfers doen vermoeden dat veel mensen, ondanks de voortdurende ontkerkelijking, op zoek zijn naar zingeving. „Het verhaal van de Goede Week maakt brede emoties los”, zei kerkhistoricus Peter Nissen uit Swalmen daar eerder over in *De Limburger*. „Het gaat over verraad. Over een moeder, Maria, die haar zoon ziet lijden. Over in de steek gelaten worden door vrienden. Dat heeft ook allemaal betekenis als het losgemaakt is van de christelijke traditie.”

GOEDE VRIJDAG: DE KRUISIGING

Het is nu amper meer voor te stellen, maar het is nog slechts een of twee generaties geleden dat complete klassen van Limburgse katholieke scholen op Goede Vrijdag op de eerste rijen voor het altaar zaten, terwijl meneer pastoor in een walm van wierook de veertien staties van de kruisweg liep. Soms liep een misdienaar voorop met een houten kruis, met daarin de ijzeren spijkers geslagen die de plaatselijke smid een paar dagen eerder had gesmeden.

Uitvoering van de Matthäus Passion van Johann Sebastian Bach, twee jaar geleden in de Martinuskerk in Venlo. © Lé Giesen

Traditioneel beginnen de meeste kerkdiensten deze dag om drie uur 's middags, het tijdstip waarop Jezus aan het kruis zou zijn bezweken met de wanhopige kreet 'Mijn God, mijn God, waarom heeft u mij verlaten?'. Voor wie het opvalt: de kerkklokken, zo karakteristiek voor het roomse erfgoed in Limburg, klinken deze dag niet. Een uitzondering was er in coronatijd, toen pastoor René Pisters om stipt drie uur de klokken een kwartier lang liet luiden over Ubachsberg, Simpelveld en Bocholtz. „Deze crisis zet alles op zijn kop”, zei hij destijds. „We doen het gewoon, de mensen hebben in deze moeilijke tijd alle steun nodig.”

Als er al kerken op Goede Vrijdag vol zitten, is dat vanwege de uitvoering van een ongeëvenaard muziekstuk. De *Matthäus Passion*, het meesterwerk van Johann Sebastian Bach, raakt veel luisteraars – gelovig of niet gelovig – nog steeds tot in het diepst van hun vezels. Het stuk vertelt het verhaal van Jezus' laatste dagen, waarin hij wordt verraden, berecht, gekruisigd en begraven.

STILLE ZATERDAG: HET GROTE WACHTEN

De dag tussen de kruisdood van Christus (Goede Vrijdag) en de verrijzenis (paaszondag) is in de christelijke traditie een dag van bezinning. Daarom heet deze ook wel Stille Zaterdag. Een andere verklaring voor deze naam: de kerkklokken zwijgen nog steeds, totdat 's avonds de paaswake begint. Toen veel katholieken in Limburg nog meededen met de vastentijd – de periode van veertig dagen tussen carnaval en Pasen – was dit een dag met twee gezichten. Enerzijds was er het grote wachten op de opstanding van Jezus, het belangrijkste christelijke feest. Anderzijds eindigde om 12 uur 's middags de lange vastentijd en mocht er weer ruimhartig

gegeten, gedronken en gesnoept worden. Het vasten is al lang geen collectief katholiek fenomeen meer, maar bestaat nog steeds, zij het in een moderne versie. Zoals vaker de telefoon wegleggen, meer tijd voor zelfreflectie of minder voedsel verspillen.

Na Stille Zaterdag mogen de kerkklokken weer luiden. © Getty Images

PAASZONDAG: DE VERRIJZENIS

En dan is het Pasen, eindelijk. In het ijzeren ritme van het kerkelijke jaar is dit het onbetwiste hoogfeest. Veel belangrijker dan Kerstmis (de geboorte van Jezus), dat juist in de huidige, seculiere maatschappij veel meer gewicht heeft gekregen, niet in de laatste plaats door de invloed van de commercie. Volgens de Bijbelse evangeliën is Jezus na zijn kruisdood verrezen. Kern van het christelijke geloof is dan ook dat het leven de dood overwint. Met het verdampen van al deze religieuze kennis en de steeds kleinere rol van de kerk in de Limburgse samenleving, is Pasen tegenwoordig voor velen vooral een folklorefeest. Met de paasbrunch, de (chocolade) eieren en het genot van een lang vrij weekeinde als voornaamste ingrediënten. Vermoedelijk zullen weinigen nog stilstaan bij de oorspronkelijke betekenis: een nieuw begin. Al zijn er de klokken – die zondag weer in volle glorie mogen luiden – die ons daaraan even zullen herinneren.